

ROZSUDOK
V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Jozefa Štefanka a členiek senátu JUDr. Ivany Izakovičovej a JUDr. Anny Petruľákovej v právnej veci žalobkyne: **E.S.**, bytom R.P., zastúpenej advokátom JUDr. J.S., Z.P. proti žalovanému: **Mgr. M.S.**, H., zastúpenému advokátkou JUDr. J.D.P., **v konaní o zaplatenie 804 275 Sk s prísl.**, na dovolanie žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Prešove zo dňa 8. novembra 2007, č. k. 4 Cob 46/2007-93, takto

r o z h o d o l:

Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Prešove zo dňa 8. novembra 2007, č.k. 4 Cob 46/2007-93 **z a m i e t a.**

Žalobkyňa je povinná zaplatiť žalobcovi náhradu trov dovolacieho konania vo výške 376,01 Eur na účet právnej zástupkyne žalovaného JUDr. J.M. do 3 dní od právoplatnosti rozsudku.

O d ô v o d n e n i e:

Napadnutým rozsudkom krajský súd ako súd odvolací rozsudok Okresného súdu v Poprade zo dňa 12. apríla 2007, č. k. 16 Cb 152/2006-57, ktorým bola žaloba zamietnutá vo veci samej, potvrdil, v časti týkajúcej sa náhrady trov konania rozsudok súdu prvého stupňa zmenil tak, že uložil povinnosť žalobkyni zaplatiť žalovanému náhradu trov konania vo výške 96 822 Sk a uložil žalobkyni povinnosť zaplatiť trovy odvolacieho konania vo výške 22 656 Sk, všetko k rukám právnej zástupkyni žalovaného do 3 dní od právoplatnosti rozsudku. Odvolací súd pripustil dovolanie proti tomuto rozsudku.

V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že predmetom konania je vrátenie peňažného plnenia zo zmluvy o tichom spoločenstve zo dňa 26.11.1992, na základe ktorej zmluvy žalobkyňa poskytla žalovanému peňažný vklad vo výške 200 000 Sk dňa 15.11.1992 (potvrdenie o zaplatení sumy 124 000 Sk) a ďalších 76 000 Sk dňa 25.3.1993. Podľa čl. 2 zmluvy mala žalobkyňa ako tichý spoločník nárok na podiel zo zisku vo výške 4%. Za celé obdobie trvania zmluvy žalovaný nevyplácal žalobkyni dohodnutý podiel na zisku. Podľa čl. 3 zmluvy mala žalobkyňa nárok na úrok zo svojho vkladu vo výške 17% ročne z hodnoty vkladu. Úrok bol splatný do 30 dní od schválenia ročnej účtovnej závierky. Úroky neboli žalobkyni vyplácané, preto podľa čl. 2 sa zvyšoval jej vklad tichého spoločníka o nevyplatené úroky. Tichá spoločnosť zanikla po vzájomnej dohode zo dňa 16.1.2005 ku dňu 1.2.2005. Podľa čl. 10 zmluvy mal tichý spoločník právo na vyplatenie hodnoty vkladu. Podľa ust. § 680 Obchodného zákonníka vznikla žalovanému povinnosť vrátiť vklad tichého spoločníka do 30 dní po zániku zmluvy. Táto lehota uplynula dňa 1.3.2005. Podiel tichého spoločníka na strate účastníci zmluvne vylúčili. Do podania žaloby žalovaný vrátil žalobkyni vklad vo výške 530 000 Sk, a to dňa 12.1.2005 v sume 230 000 Sk a dňa 20.1.2005 vklad v sume 300 000 Sk. Žalobkyňa vyčíslila výšku vkladu zvýšenú o dohodnuté a nevyplatené úroky ku dňu 1.1.2005 na sumu 1 334 275 Sk a po odpočítaní doposiaľ vyplatených súm uplatnila rozdiel vo výške 804 275 Sk titulom vrátenia vkladu.

Ďalej v odôvodnení rozhodnutia uviedol, že žalovaný napadol neplatnosť čl. 3 zmluvy o tichom spoločenstve z dôvodu obchádzania zákona, keď tichý spoločník má právo na vyplatenie podielu na zisku, nie na vyplatenie úrokov. Zmluvné úroky je možné dojednať len pri peňažnej pôžičke a v tomto prípade nešlo o pôžičku peňazí, ale vklad do podnikania.

Odvolačný súd poukázal aj na dôvody obsiahnuté v rozhodnutí súdu prvého stupňa, podľa ktorého ak tichý spoločník poskytne podnikateľovi určitý vklad, tento nemožno zamieňať so zmluvou o úvere uzatvorenou podľa § 497 a nasl. Obchodného zákonníka, resp. zmluvou o pôžičke podľa ust. § 657 a 658 Občianskeho zákonníka. Právne postavenie tichého spoločníka je v dôsledku jednej z podstatných náležitostí, a to poskytnutia určitého vkladu podnikateľovi, podobné statusu veriteľa podľa zmluvy o úvere, resp. zmluvy o pôžičke. Tichý spoločník však očakáva zhodnotenie svojho vkladu v podobe podielu na zisku podnikateľa. Na rozdiel od veriteľa zo zmluvy o úvere, či zmluvy o pôžičke, nemá právny nárok na vopred identifikovaný výnos - „úrok“, keďže v dohodnutom rozsahu znáša podnikateľské riziko v podobe straty podnikateľa. Možno povedať, že takto koncipovaná zmluva o tichom spoločenstve pre žalobkyňu vylúčila všetky riziká z tejto zmluvy, pričom v zmluve si riadne dohodli výšku podielu na zisku 4%. Zároveň podľa § 677 Obchodného zákonníka vylúčili podiel žalobkyne na strate podnikateľa, čím sa vlastne neznižoval vklad tichého spoločníka o podiel na strate. Zároveň si dojednali úrok, ktorý v čase uzatvorenia zmluvy o tichom spoločenstve ani súd prvého stupňa nepovažoval za vysoký, vzhľadom k výške úročných sadzieb, za ktoré banky v tejto dobe poskytovali úvery. Týmto žalobkyňa nechcela stratiť výhody, ktoré mala z termínovaného vkladu finančných prostriedkov vložených v banke. Žalobkyňa sa však rozhodla pre uzavretie zmluvy o tichom spoločenstve, ktorá zakladá medzi účastníkmi osobitný záväzkový vzťah. Jej vklad bol zabezpečený tým, že sa nepodieľala na strate podnikateľa. Ak vniesla vklad do tichého spoločenstva, mohla očakávať z úspešného podnikania podiel na zisku. Podľa výpovede žalovaného počas celej doby podnikania nedosiahol zisk. Jeho podnikanie bolo neúspešné a vykazovalo stratu. Žalobkyňa si tejto skutočnosti musela byť vedomá, že podnikanie žalovaného môže byť aj neúspešné a že jej nebude vyplácaný zisk. Tým, že sa na takýto vklad dojednal aj úrok, bol tichý spoločník neprimerane zvýhodnený. Tichý spoločník poskytuje svoj kapitál za účelom jeho znásobenia podielom na zisku, ale s určitým rizikom, že k dosiahnutiu očakávaného zisku nedôjde. Tichý spoločník musí preto znášať spolu s podnikateľom aj následky vykázaných strát. V tomto prípade si žalobkyňa vymienila v zmluve, že sa nebude podieľať na strate a musela si byť vedomá, že počas neúspešného podnikania jej nebude vyplácaný podiel na zisku. Tým, že bol dojednaný úrok z vkladu tichého spoločníka, akoby sa zabezpečovalo, že aj v prípade neúspešného podnikania nebude v strate a jej vklad v spoločnosti by sa navyšoval napriek tomu, že podnikateľ nedosahuje zisk, súd prvého stupňa preto žalobu zamietol.

Krajský súd ako súd odvolací ďalej uviedol, že zmluva o tichom spoločenstve je absolútnym obchodom (§ 261 ods. 3 písm. d/ Obchodného zákonníka), pričom v ust. § 263 Obchodného zákonníka sú uvádzané kogentné ustanovenia obchodného zákonníka, od ktorých sa zmluvné strany nemôžu odchýliť. Ustanovenia Obchodného zákonníka o zmluve o tichom spoločenstve v čase uzavretia zmluvy boli dispozitívnymi ustanoveniami a dávali právo účastníkom zmluvného vzťahu upraviť si zmluvné vzťahy odchýlne od paragrafového znenia Obchodného zákonníka. Pri uzatváraní zmluvy o tichom spoločenstve museli byť dodržané určité zákonné podmienky ako podstatné náležitosti zmluvy, že musí byť určená výška zisku vyplývajúca z podielu tichého spoločníka na výsledku podnikania, V tomto prípade tichý spoločník má právo na podiel na zisku určenom podľa ročnej účtovnej závierky vo výške 4% z čistého zisku. Ak tichý spoločník dal určitú peňažnú sumu ako vklad podnikateľovi, potom tento podnikateľ prevzatím hotovosti stal sa jej vlastníkom (§ 674 ods. 3 Obchodného zákonníka v platnom znení v čase uzavretia zmluvy). Tichý spoločník nie je veriteľom vo vzťahu k tomuto vkladu, vloženému do podnikania, ale má len právo vyplývajúce z § 680 Obchodného zákonníka, že do 30 dní po zániku zmluvy je podnikateľ povinný vrátiť tichému spoločníkovi vklad zvýšený alebo znížený o jeho podiel na výsledku podnikania. Podstatnou náležitosťou zmluvy o tichom spoločenstve je teda dohoda účastníkov zmluvného vzťahu, že tichý spoločník poskytne podnikateľovi určitý vklad, v tomto prípade peňažný vklad 200 000 Sk a s týmto vkladom bude sa podieľať na jeho podnikaní a podnikateľ - žalovaný sa zaviazal na vyplatení časti zisku, vyplývajúcej z podielu tichého spoločníka na výsledku podnikania. Na rozdiel od iných zmluvných záväzkov z poskytnutia finančných prostriedkov, napr. z úverovej zmluvy, či zmluvy o pôžičke, tichý spoločník spoločnosti má právo podieľať sa na zisku z výsledkov podnikania. V prípade úspešnosti podnikania tento podiel na zisku môže byť tak vysoký, že môže presiahnuť aj výšku vkladu tichého spoločníka do podnikania. Samozrejme všetko závisí od úspechu podnikania. Preto tichý spoločník má zvažovať svoju účasť v tichom spoločenstve a stanovení výšky podielu na platení časti zisku vyplývajúceho z podielu tichého spoločníka na výsledku podnikania. Z vôle účastníkov zmluvného vzťahu vyplýva, že mali v úmysle uzavrieť zmluvu o tichom spoločenstve, kde si vyjadrili aj právo podielu na zisku vo výške 4% z čistého zisku a vylúčili podiel tichého spoločníka na strate podnikateľa. Zmluva o tichom spoločenstve je určitým prejavom kapitálového vstupu tichého spoločníka do podnikania podnikateľa, s určitým očakávaním vyplatenia podielu na zisku, určeného v pevnej výške v zmluve, ale aj s určitým rizikom, že v prípade neúspechu v podnikaní vklad spoločníka nebude „zhodnocovaný“ o právo na časti zisku, ktorý má byť vyplácaný podľa

§ 676 Obchodného zákonníka po vyhotovení ročnej účtovnej závierky. Aj keď ustanovenia zmluvy o tichom spoločenstve sú dispozitívneho charakteru, kde účastníci môžu meniť podmienky účasti tichého spoločníka v spoločnosti, základný princíp tejto zmluvy je vyjadriť podiel tichého spoločníka na platení čistého zisku vyplývajúceho z podielu tichého spoločníka na výsledku podnikania. Tento podiel má byť odplatom pre tichého spoločníka a duch Obchodného zákonníka pri zmluve o tichom spoločenstve nepočíta s ďalšími náhradami pre tichého spoločníka za vložený vklad.

Odvolaací súd námietku žalobkyne, že zmluvný vzťah môže mať charakter viacerých zmluvných záväzkov a v danom prípade zmluva o tichom spoločenstve má charakter aj zmluvy o poskytnutí úveru podľa § 497 a násl. Obchodného zákonníka, čo vyplýva aj z čl. 3 zmluvy o tichom spoločenstve, vzhliadol nedôvodnou. Poukázal na to, že ak zmluva o tichom spoločenstve patrí medzi absolútne obchody, potom základný rozdiel medzi zmluvou o tichom spoločenstve a zmluvou o úvere spočíva v tom, že vkladom tichého spoločníka nemusia byť len peniaze a že tichý spoločník nemá a ani nesmie mať z vkladu zabezpečený úrokový výnos. Keby mal tichý spoločník zmluvou zaistený pevný úrokový výnos, jednalo by sa pravdepodobne o simuláciu úverovej zmluvy. Podľa vôle účastníkov vyplýva, že chceli uzavrieť zmluvu o tichom spoločenstve. Platné ustanovenia Obchodného zákonníka hovoria, že zmluva o tichom spoločenstve predpokladá u tichého spoločníka len právo podieľať sa na vyplatení časti zisku vyplývajúceho z podielu tichého spoločníka na výsledku podnikania. Ďalšie peňažné výhody z vkladu tichého spoločníka by boli výhodami v rozpore s duchom a obsahom zmluvy o tichom spoločenstve, pretože odplatom pre tichého spoločníka má byť jeho podiel na zisku. Zmluva o tichom spoločenstve vyvažuje jednak možný zisk tichého spoločníka z podnikania podnikateľa, s určitou povinnosťou znášať prípadnú stratu na podnikaní znižovaním vkladu tichého spoločníka. Ak ale účastníci vylúčili podiel tichého spoločníka na strate podnikateľa, čo dispozitívne ustanovenia zmluvy o tichom spoločenstve umožňujú, potom by nemal byť nárok tichého spoločníka navyšovaný o ďalšie finančné výhody, ktoré nie sú upravované v paragrafom znení Obchodného zákonníka, týkajúcom sa zmluvy o tichom spoločenstve. Odkaz na iné nároky zo zmluvy o pôžičke, či zo zmluvy o úvere, by nemali byť obsahom zmluvy o tichom spoločenstve, pretože sú v rozpore s duchom základného zmluvného dojednaní, že spoločník má právo len podieľať sa na časti zisku. Preto dojednaní o platení úroku z vkladu sú obchádzaním zákona - Obchodného zákonníka a jeho ustanovení § 673 ods. 1, že tichý spoločník má právo len na platenie časti zisku vyplývajúcej z podielu tichého spoločníka na výsledku podnikania

a takéto obchádzanie zákona podľa § 39 Občianskeho zákonníka je neplatným právnym úkonom. Odvolací súd z týchto dôvodov dospel k záveru, že ustanovenie čl. 3 zmluvy o tichom spoločenstve medzi účastníkmi je neplatné.

V závere odôvodnenia poukázal odvolací súd na ustanovenie § 680 Obchodného zákonníka, ktorý predpokladá, že do 30 dní po zániku zmluvy je podnikateľ povinný vrátiť tichému spoločníkovi vklad zvýšený alebo znížený o jeho podiel na výsledku podnikania, nie podielu, ktorý je tvorený každoročným rastom o úrok. Vlastníkom vkladu tichého spoločníka sa stal podnikateľ a paradoxne zo svojho vlastníctva by mal platiť úrok.

Odvolací súd zmenil výrok rozsudku súdu prvého stupňa v časti priznaných trov, keď trovy právneho zastúpenia boli vypočítané správne vo výške 56 612 Sk, súdny poplatok 5% z návrhu je 40 210 Sk a spolu to dáva sumu 96 822 Sk a nie priznanú sumu súdom prvého stupňa 97 822 Sk.

O náhrade trov odvolacieho konania rozhodol podľa ust. § 224 ods. 2 a § 142 ods. 1 O.s.p. tak, že úspešnému v konaní žalovanému priznal náhradu trov odvolacieho konania 22 656 Sk.

Odvolací súd s poukazom na ust. § 238 ods. 3 O.s.p. pripustil vo veci dovolanie na vyriešenie otázky zásadného právneho významu, či v zmluve o tichom spoločenstve, okrem záväzku na platenie časti zisku vyplývajúcej z podielu tichého spoločníka na výsledku podnikania, môže byť platné dojednanie aj o platení úroku z vkladu tichého spoločníka.

Proti rozsudku odvolacieho súdu podala dovolanie žalobkyňa, navrhla zrušiť napadnutý rozsudok z dôvodu, že rozhodnutie odvolacieho súdu a konanie, ktoré mu predchádzalo, spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci.

V podanom dovolaní uviedla, že prvostupňový, ako aj odvolací súd posúdili právny vzťah medzi účastníkmi len ako záväzkový vzťah zo zmluvy o tichom spoločenstve, pričom dojednanie v článku 3 zmluvy má podľa odvolacieho súdu charakter aj zmluvy o poskytnutí úveru. Odvolací súd pri posudzovaní obsahu zmluvy medzi účastníkmi nesprávne interpretoval ustanovenia § 673 a nasl. Obch. zák. a ust. § 39 Obč. zák. a pritom sa dôsledne nezaoberal aj ustanoveniami Občianskeho zákonníka o neplatnosti časti právneho úkonu (§ 41 Obč. zák.) a ustanoveniami Obchodného zákonníka o neplatnosti právnych úkonov (§ 267 Obch. zák.) i o závislých obchodoch (§ 275 ods. 1 Obch. zák.) v nadväznosti

na zistený skutkový stav, predovšetkým na obsah zmluvy nazvanej ako zmluva o tichom spoločenstve, na okolnosti súvisiace s prejavom vôle a na správanie účastníkov právneho úkonu po uzavretí zmluvy a pri výklade obsahu zmluvy a jej jednotlivých ustanovení sa dôsledne neriadil interpretačnými pravidlami uvedenými v ust. § 266 Obch. zák. Žalobkyňa považuje za významnú okolnosť súvisiacu s uzavretím zmluvy, že pred poskytnutím finančných prostriedkov žalovanému mala tieto uložené na termínovanom účte v banke, a preto podmienkou ich poskytnutia bolo, aby z poskytnutého vkladu mala percentuálny výnos - úrok minimálne vo výške, v akej ho mala v banke, čo bolo premietnuté aj do dojednania v článku 3 zmluvy a účastníci zmluvou vylúčili akýkoľvek podiel žalobkyne na strate podniku žalovaného.

Žalobkyňa má za to, že dojednanie v článku 3 zmluvy (úrok z vkladu) nie je v rozpore so znením základného ustanovenia § 673 ods. 1 Obch. zák. a je aj v súlade s ust. § 681 Obch. zák., podľa ktorého má tichý spoločník ohľadne svojho vkladu právne postavenie, aké má veriteľ ohľadne svojej pohľadávky. Toto ustanovenie predpokladá, že vkladom sú peňažné prostriedky. V komentári Obchodného zákonníka je odkaz na súvisiace predpisy § 497 - § 507 Obch. zák. - oprávnenia veriteľa, teda ide o odkaz na ustanovenia zmluvy o úvere, podľa ktorých od poskytnutia peňažných prostriedkov je dlžník povinný platiť z nich úroky v dojednanej výške. Dojednanie úroku súvisí s povinnosťou tichého spoločníka poskytnúť podnikateľovi určitý vklad za vopred dohodnutých podmienok a teda nejde o dojednanie v súvislosti s povinnosťou podnikateľa platiť časť zisku. Ak predmetom vkladu môže byť peňažná suma, tak potom ust. § 681 Obch. zák. pripúšťa dojednať aj úrok z vkladu. Týmto dojednaním nie je porušený rozsah predmetu plnenia podľa základného ustanovenia § 673 ods. 1 Obch. zák., lebo toto základné ustanovenie len všeobecne vymedzuje rozsah plnenia účastníkov zmluvy.

Skutočnosť, že sa podnikateľ zaviazal platiť tichému spoločníkovi okrem podielu na zisku i pevný ročný úrok z peňažného vkladu, nejde o obchádzanie účelu zmluvy o tichom spoločenstve, pretože základný účel, podieľanie sa na podnikaní podnikateľa, zostáva touto zmluvou zachovaný a nie je zmarený. Úprava obchodno-záväzkových vzťahov ani nevylučuje, aby záväzkový vzťah nemal charakter viacerých záväzkových vzťahov upravených v tretej časti II. hlavy obchodného zákonníka alebo neupravených (inominátnych) zmlúv (tzv. zmiešané obchody alebo závislé obchody).

Ďalej v dovolaní namietla, že odvolací súd dospel k záveru o neplatnosti dojednania v článku 3 zmluvy o tichom spoločenstve podľa § 39 Obč. zák., lebo dojednania o platení úroku z vkladu sú obchádzaním zákona - Obchodného zákonníka a jeho ustanovenia § 673 ods. 1 Obch. zák., keď za neplatnú považoval len časť právneho úkonu (článok 3). Odvolací súd hodnotil čiastočnú neplatnosť zmluvy ako neplatnosť absolútnu (§ 39 Obč. zák.), ale vôbec sa nezaoberal prípadnou relatívnou neplatnosťou dojednania vyplývajúceho z čl. 3 zmluvy (§ 267 ods. 1 Obch. zák.). Podľa názoru dovolateľky možno považovať toto ustanovenie zmluvy len za relatívne neplatné a keďže žalovaný námietku relatívnej neplatnosti nevzniesol, tak potom treba hľadiť na toto dojednanie ako na platné.

Žalobkyňa nesúhlasila ďalej so záverom odvolacieho súdu, podľa ktorého podnikateľ sa stal vlastníkom peňažnej sumy vloženej tichým spoločníkom ako vklad podnikateľovi. Tento záver odporuje zákonu, podľa ktorého sa podnikateľ stáva len vlastníkom hnutelnej veci a nie ostatných predmetov vkladu, ako je nehnuteľná vec, právo, iná majetková hodnota a peňažná suma (§ 674 ods. 1, 3). Taktiež v rozpore so zákonom (§ 681 Obch. zák.) vyslovil záver, že tichý spoločník nie je veriteľom vo vzťahu k svojmu vkladu a práve toto ustanovenie pripúšťa dojednať úrok z vkladu, lebo v ust. § 673 až 680 Obch. zák. uvedené inak nie je.

Poukázala na vyslovený názor odvolacieho súdu, že ak účastníci vylúčili podiel tichého spoločníka na strate podnikateľa, potom by nemal byť nárok tichého spoločníka navyšovaný o ďalšie finančné výhody, ktorý názor potom evokuje opačný záver, t. j., že ak sa tichý spoločník podieľa na strate podnikateľa, tak potom by mohol byť nárok tichého spoločníka navyšovaný o ďalšie výhody.

Taktiež poukázala na to, že podľa ust. § 269 ods. 1 Obč. zák. zmluva musí obsahovať pojmové znaky daného zmluvného typu vymedzené v základných ustanoveniach pre jednotlivý zmluvný typ a odvolací súd mal hodnotiť toto plnenie - úrok z vkladu podľa toho, akému zmluvnému typu toto kvalifikačné kritérium zodpovedá alebo mal vychádzať zo všetkého plnenia, ktoré bolo dohodnuté.

Žalobkyňa má za to, že jej nárok je dôvodný a nie je nad rámec predmetu plnenia podľa základného ustanovenia § 673 Obch. zák. a ani ho neobchádza a dojednanie v článku 3 môže byť prípadne len relatívne neplatným právnym úkonom. Alternatívne sa domnieva, že ak úrok z vkladu nie je kvalifikačným znakom zmluvy podľa ust. § 673 ods. 1 Obch. zák.,

ale je znakom iného zmluvného typu, tak potom mali sudy jej nárok posúdiť podľa toho zmluvného typu, ktorému tento kvalifikačný znak zodpovedá, t. j. podľa ustanovení Obchodného zákonníka, ktoré upravujú zmluvu o úvere.

Žalovaný navrhol dovolanie žalobkyne ako nedôvodné zamietnuť. Poukázal na to, že vložený vklad žalobkyne sa mal zhodnocovať výsledkom podnikania podnikateľa a nie úročením z poskytnutého vkladu. Žalobkyňa nevložila peniaze do banky a žalovaný peniaze neprevzal titulom pôžičky, preto sa nemohol dostať do postavenia dlžníka. Ak teda vložený vklad sa stal vlastníctvom žalovaného s poukazom na interpretáciu príslušných ustanovení hmotného práva, potom na strane žalovaného absentuje peňažný záväzok vo vzťahu k žalobkyni, na ktorý by sa mohol viazať úrok. Úrok v právnom zmysle je príslušenstvom práva, presnejšie pohľadávky. V danom prípade žalovaný neužíval peňažnú sumu, okamihom prevzatia peňažnej sumy sa stal jej vlastníkom. Nesúhlasí s tvrdením žalobkyne, že žalovaný jej sumu 300 000 Sk zaplatil z titulu dohodnutého úroku z vkladu. Túto sumu vyplatil žalovaný žalobkyni bez právneho dôvodu, vyplatil ju ako odplatu z morálnych dôvodov, keď vnútorne sám uznal, že žalobkyňa poskytla vklad, aby mohol podnikat' a jemu sa podnikateľský zámer nevydaril. Z písomne uzavretej zmluvy účastníkmi konania nesporne vyplýva, že táto zmluva má podstatné náležitosti zmluvy uzavretej podľa ust. § 673 a nasl. Obch. zák. a nemá náležitosti zmluvy o pôžičke podľa ust. § 657 Obč. zák. (dočasnosť právneho vzťahu - čl. 4 uzavretej zmluvy hovorí, že zmluva je uzavretá na dobu neurčitú, obvykle aj doba splatnosti jej vrátenia, ktorú ustanovenia zmluvy neobsahujú). Navyiac, zmluvou o pôžičke veriteľ prenecháva dlžníkovi peniaze na voľné nakladanie. Peňažný vklad do tichej spoločnosti je tichým spoločníkom poskytovaný podnikateľovi na presne vymedzený účel - na podnikanie podnikateľa.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie bolo podané proti právoplatnému rozsudku odvolacieho súdu v zákonnej lehote účastníkom konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), zastúpeného advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) preskúmal napadnutý rozsudok odvolacieho súdu, ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo a dospel k záveru, že dovolanie nie je dôvodné.

Podľa ustanovenia § 236 ods. 1 O.s.p. dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutie odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa.

Občiansky súdny poriadok upravuje prípustnosť dovolania proti rozsudku odvolacieho súdu v ustanoveniach § 237 a § 238 O.s.p.

Dovolanie proti rozsudku odvolacieho súdu je tiež prípustné (a súčasne dôvodné) proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol potvrdený rozsudok súdu prvého stupňa, ak odvolací súd vyslovil vo výroku svojho potvrdzujúceho rozsudku, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu (§ 238 ods. 3 O.s.p.).

Predmetom dovolacieho konania je vyriešenie otázky, či v zmluve o tichom spoločenstve, okrem záväzku na platenie časti zisku vyplývajúcej z podielu tichého spoločníka na výsledku podnikania, môže byť platné dojednanie aj o platení úroku z vkladu tichého spoločníka, na vyriešenie ktorej otázky pripustil odvolací súd dovolanie proti potvrdzujúcemu rozsudku odvolacieho súdu.

Účastníci, presne v zmluve označení, uzavreli dňa 26.11.1992 zmluvu o tichom spoločenstve podľa § 673 a nasl. Obchodného zákonníka v písomnej forme, podľa ktorej v článku 1 sa dohodli na vklade tichého spoločníka vo výške 200 000 Kčs v dvoch splátkach, 120 000 Kčs v lehote do 15.12.1992 a vo výške 80 000 Kčs do 30.3.1993, ktorým vkladom sa zaviazal tichý spoločník podieľať na podnikateľskej činnosti podnikateľa. V článku 2 zmluvy o tichom spoločenstve sa účastníci dohodli na podiele zo zisku podnikania podľa ročnej účtovnej závierky vo výške 4% z čistého zisku a súčasne sa dohodli na vylúčení podielu na strate podnikateľa. Účastníci v článku 1 a článku 2 zmluvy o tichom spoločenstve si dohodli podstatné časti zmluvy o tichom spoločenstve, a to označenie účastníkov zmluvy, ktorými sú podnikateľ a tichý spoločník, určenie predmetu a hodnoty vkladu, záväzok tichého spoločníka podieľať sa na podnikaní podnikateľa, určenie podielu tichého spoločníka na zisku podnikateľa a záväzok podnikateľa na zaplatenie časti zisku tichému spoločníkovi (§ 673 ods. 1, 2 Obchod. zák.). V zmysle obsahu a formálneho vyhotovenia uzavretej zmluvy o tichom spoločenstve účastníci zmluvy uzavreli platnú zmluvu o tichom spoločenstve. Vo všeobecnosti tichý spoločník uzatvára zmluvu o tichom spoločenstve, keď má voľné peňažné prostriedky (pokiaľ sú predmetom vkladu peňažné prostriedky a nie iné hodnoty), nechce sám podnikat ani sa zúčastniť na podnikaní ako spoločník a očakáva, že poskytnutie peňažného vkladu podnikateľovi mu prinesie vyšší výnos ako úroky z vkladov v banke. Z okolností dôvodov uvádzaných účastníkmi, ktoré viedli k uzavretiu zmluvy o tichom spoločenstve vyplýva, že žalobkyňa z obdobných dôvodov uprednostnila výber peňažných prostriedkov z peňažného ústavu a vložila tieto ako vklad do podnikania žalovaného.

Z uvedeného je zrejmé, že ak súd posúdil právny vzťah vzniknutý medzi účastníkmi konania ako vzťah zo zmluvy o tichom spoločenstve, posúdil tento vzťah správne. Iný ako pomenovaný právny vzťah nevznikol, keď neboli splnené zákonné podmienky na vznik úverového vzťahu, príp. zmluvy o pôžičke (nedostatok úmyslu poskytnúť peňažné prostriedky veriteľom a záväzok dlžníka vrátiť peňažné prostriedky a zaplatiť úroky).

Napriek tomu, ako správne uviedol v dovolaní zástupca žalobkyne, že s výnimkou kogentných ustanovení § 675 a § 676 ods. 1, 2 Obchod. zák., žiadne z ustanovení upravujúcich zmluvu o tichom spoločenstve nemá kogentnú povahu, pretože nie sú vymenované v ustanovení § 263 Obchod. zák., je potrebné ust. § 673 Obchod. zák. považovať za ustanovenie kogentné (aj s ohľadom na neskoršiu novelu, ktorá však nemá dosah na posudzovanie prejednávanej veci), a to v spojení s ust. § 269 ods. 1 Obchod. zák. V tejto súvislosti je potrebné si uvedomiť, že zmluva o tichom spoločenstve nemôže byť odchyľne upravená od ust. 678 ods. 2 (zásada verejného poriadku a nutnej ochrany tretích osôb), §§ 680 a 681 (predčasné vrátenie vkladu v rozpore s pojmovou charakteristikou záväzku) a § 679 ods. 1 Obchod. zák. (§ 2 ods. 3 Obč. zák.), ktoré aj napriek neuverejneniu v ust. § 263 Obchod. zák. majú kogentnú povahu a nemožno sa od ich úpravy odchyliť. Z tohto dôvodu, pokiaľ účastníci v článku 3 odchyľne upravili svoje práva a povinnosti, v rozpore s ust. § 673 Obchod. zák., v tejto časti je zmluva o tichom spoločenstve neplatná. Odvolací súd v tomto smere urobil správny záver, že zmluva o tichom spoločenstve bola urobená platne a v časti zmluvy v článku 3 v zmysle ust. § 39 Obč. zák. je zmluva o tichom spoločenstve neplatná pre odporovanie s ust. § 673 Obchod. zák.

Na základe vyjadrenia názoru vo vyššie uvedenom smere je už nadbytočná námietka žalobkyne, týkajúca sa otázky vlastníctva poskytnutého vkladu. Tejto námietky žalobkyne sa netýkala ani pripustená otázka na vyriešenie pre zásadný právny význam odvolacieho súdu. Vo všeobecnosti je možné konštatovať, že vlastnícky vzťah k predmetu vkladu podnikateľovi vzniká jeho prevzatím, ak sa účastníci zmluvy o tichom spoločenstve nedohodli inak. Vlastnícky vzťah nevzniká zmluvou o tichom spoločenstve k nehnuteľným veciam, ale dispozitívny charakter ust. § 674 ods. 3 Obchod. zák. umožňuje aj v prípade nehnuteľností prevod na podnikateľa za splnenia zákonných podmienok ustanovených Občianskym zákonníkom. Vzhľadom na koncipovanie ust. § 674 ods. 3 Obchod. zák., ktorý udáva ako predmet vlastníctva „vec“ a peniaze, práva a iné majetkové hodnoty pod tento termín nespádajú, preto v týchto prípadoch ide len o možnosť využitia predmetu vkladu rôznymi

spôsobmi prechodu práva a nadobudnutia dispozičného práva k týmto právam a iným hodnotám.

Dovolací súd sa z uvedených dôvodov stotožnil so záverom odvolacieho súdu a dovolanie žalobkyne v zmysle ust. § 243b ods. 1 O.s.p. ako nedôvodné zamietol.

O náhrade trov konania rozhodol v zmysle ust. § 142 ods. 1 a § 243c O.s.p. tak, že v dovolacom konaní úspešnému žalovanému vznikol nárok na náhradu trov právneho zastúpenia za 1 úkon právnej pomoci, vyjadrenie k podanému dovolaniu za 1 úkon po 370,11 Eur (11 150 Sk) a paušálnu náhradu 1x 5,9 Eur (178 Sk), spolu 376,01 Eur (11 328 Sk) v zmysle vyhl. č. 655/2004 Z. z. v znení neskorších zmien.

P o u č e n i e: Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 16. decembra 2009

JUDr. Jozef Štefanko, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: M.